

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 80 0 P 098942 20 Rev
Banjaluka, 27.01.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Gorjane Popadić kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Senada Tice, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca T.K. d.o.o. B., zastupanog po punomoćniku, A.O., advokatu iz B., protiv tuženog V.M. iz B., zastupanog po punomoćniku P.Z., advokatu iz B., radi duga, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 098942 19 Gž od 15.09.2020. godine, na sjednici održanoj dana 27.01.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 098942 18 P od 02.04.2019. godine, ispravljena rješenjem Osnovnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 098942 18 P od 12.10.2020. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužioca da mu tuženi (solidarno sa M. d.o.o. B.) na ime duga isplati iznos od 42.693,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom koja će se obračunati počev od 31.07.2018. godine kao dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate, kao i da tužiocu naknadi troškove sastava opomene pred tužbu u iznosu od 117,00 KM, kao i da mu naknadi troškove parničnog postupka u visini koju odredi sud, a sve u roku od 15 dana do dana donošenja presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obavezuje se tužioc da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u ukupnom iznosu od 2.808,00 KM, u roku od 30 dana od dana donošenja presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 098942 19 Gž od 15.09.2020. godine žalba tužioca je odbijena i presuda Osnovnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 098942 18 P od 02.04.2019. godine, potvrđena.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da mu tuženi na ime duga isplati iznos od 42.693,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 31.07.2018. godine kao dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate, kao i da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je tužilac sa firmom DOO M. bio u poslovnoj saradnji od avgusta 2009. godine; da je jedini vlasnik i osnivač te firme bio tuženi; da je dana 02.12.2013. godine Okružni prjvredni sud u Bijeljini donio presudu broj 59 0 PS 024289 12 P kojom se obavezuje M. d.o.o. da tužiocu T.k. isplati iznos od 42.693,88 KM koji dug se odnosi na dugovanja ove firme prema tužiocu nastala 2011. godine, a kako u paricionom roku tuženo pravno lice nije izmirilo svoju obavezu tužilac je u aprilu 2014. godine pred nadležnim sudom pokrenuo postupak izvršenja u predmetu Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj 59 0 PS 024289 16 Ip3 u kome je doneseno Rješenje o izvršenju 21.02.2015. godine, da se tužilac djelimično namirio u pogledu troškova postupka i djela zakonskih zateznih kamata uplatama dana 12.05.2015. godine iznosa od 10.000,04 KM (5.010,00 KM na ime troškova postupka i 4.990,04 KM na ime zatezne kamate), dana 25.06.2015. godine iznosa od 3.358,15 KM kao dio zakonske kamate i dana 14.09.2015. godine uplatom u iznosu od 4.000,00 KM takođe na ime zakonske zatezne kamate, te da je izvršenje traženo po prijedlogu tužioca i na novom sredstvu izvršenja - nekretninama izvršenika (na suvlasničkom dijelu (1/2) nekretnina izvršenika M. d.o.o., upisane u ZK uložak broj 14614 k.o. B. 1, broj parcele 6155/0, u naravi kućni plac površine 757 m², od čega pomoćna zgrada površine 18m², pomoćna zgrada površine 12m², stambena zgrada površine 45m², dvorište površine 500m² i njiva II klase površine 182m²) dozvoljeno tek 28.09.2015. godine, da je Rješenjem Uprave, Područna jedinica B. od 16.12.2015. godine odbijen upis zabilježbe izvršenja jer je nekretnina promjenila vlasnika (umjesto upisanih suvlasnika doo M. i tuženog, na osnovu ugovora o prodaji nekretnina kao vlasnik je upisan M.mldb. L.), da je izvršni postupak u toku i da se izvršenje provodi blokadom računa preduzeća doo M.; da su u međuvremenu M. d.o.o. i tuženi V.M. kao suvlasnici nekretnine Ugovorom o kupoprodaji zaključenim dana 10.02.2015. godine prodali mldb. M.L. za ukupnu cijenu od 150.000,00 KM; da je od isplaćene cijene na ime suvlasničkog dijela firme DOO M. izmiren dug prema banci (za kredit) obezbjeđen hipotekom i djelimično namiren dug tužioca u pogledu troškova postupka i kamate; da su suvlasnici ovih nekretnina najprije bili tuženi i T.M. kao fizička lica sa dijelovima od po 1/2, a tek kasnije firma DOO M. stekla je svoj suvlasnički dio (od T.M.); da je na ovim nekretninama 20.09.2010. godine zasnovana i upisana u zemljišnim knjigama hipoteka uz saglasnost svih suvlasnika u korist P. banke, radi obezbjeđenja kredita korisnika kredita DOO M za koji je tuženi bio sudužnik; da u periodu kada je zasnovana hipoteka nije bilo upitno poslovanje između tužioca i firme DOO M. u aprilu 2014. godine, na računima izvršenika i na 1/2 nekretnina izvršenika; da je protiv tuženog vođen i krivični postupak pred Osnovnim sudom u Bijeljini zbog krivičnog djela - oštećenje ili povlašćivanje povjerilaca iz člana 262. stav 3. u vezi sa stavom 2. Krivičnog Zakona Republike Srpske, te je u ovom postupku tuženi pravosnažno oslobođen od odgovornosti.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja - da je radi obezbjeđenja ugovora o kreditu od 20.09.2010. godine korisnika kredita DOO M. za koji je tuženi bio sudužnik, zaključen ugovor o hipoteci dana 20.09.2010. godine na nekretninama k.č. broj 6155 k.o. B. 1, upisanim u ZK uložak broj 14614 k.o. B. 1, koje su tada bile u suvlasništvu tuženog i T.M. sa po 1/2 djela, na kojima je hipoteka i upisana u ZK uložak, da u periodu kada je stavljena hipoteka na predmetne nekretnine nije bilo upitno poslovanje između doo M. i tužioca, prvostepeni sud nalazi da tužilac nije dokazao da radnja tuženog – kojom su on i preduzeće doo M. (čiji je direktor i jedini osnivač tuženi)

ugovorom o prodaji zaključenim dana 10.02.2015. godine, prodali trećem licu svoje suvlasničke dijelove (od po 1/2) na predmetnim nekretninama po cijeni od 150.000,00KM, predstavlja zloupotrebu privrednog društva kako je ista definisana članom 15. Zakona o privrednim društvima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 127/2008, 58/2009, 100/2011, 67/2013 i 100/2017- u daljem tekstu ZPD).

Ovo iz razloga što je u ugovoru o prodaji banka dala saglasnost za prenos prava svojine na kupca pod uslovom da se sredstvima kupoprodajne cijene zatvori kredit i nakon toga izda brisovna dozvola, da su se ugovarači ugovora o prodaji sporazumjeli (i da je kupac tako i postupio) da doo M. kao prodavcu pripada dio od 75.000,00 KM, a da će kupac u ime i za račun prodavca doo M. dio cijene od 70.755,68 KM platiti na račun P.b. na ime duga po kreditu, da će ostatak cijene platiti na račun prodavca doo M. od 4.244,32 KM, dok će drugom suvlasniku - tuženom njegov dio od 75.000,00 KM platiti odmah na račun, da je na navedeni način zatvoren dug po kreditu koje je imalo preduzeće doo M. i skinuta hipoteka sa navedenih nekretnina.

Slijedom toga, prvostepeni sud nalazi da uspostavljeni poslovni i obligacioni odnos između tužioca i privrednog društva doo M. B., čiji je zakonski zastupnik, osnivač i vlasnik tuženi, nije mogao stvoriti kod tužioca privid privrednog i pravnog identiteta tuženog sa privrednim društvom, budući da zloupotreba privrednog društva, odnosno probijanje pravne ličnosti podrazumjeva činjenje prevarne radnje kojom osnivač postupa sa imovinom preduzeća kao da je u pitanju njegova imovina, koja radnja mora biti dokazana, kao i namjera tuženog da u svoju korist umanju imovinu preduzeća i time onemogućujući izmirenje obaveza prema tužiocu, pri čemu teret dokazivanja proboja pravne ličnosti leži na tužiocu, koji u konkretnom slučaju nije dokazao svoje tvrdnje.

Drugostepeni sud je žalbu tužioca odbio i prvostepenu presudu potvrdio temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Obrazložio je da činjenica da je tuženi jedini vlasnik i osnivač preduzeća DOO M. nije dovoljna za zaključak da je za sve poslovne radnje i za insolventnost firme i lično odgovoran tuženi koji ju je vodio, jer su tuženi kao fizičko lice i njegova firma dva različita pravna subjektiviteta, koja se moraju odvojeno i posmatrati, pa za dugove firme u pravilu ne odgovara osnivač (član društva), nego firma.

Odluke nižestepenih sudova su pravilne.

Tužilac svoj zahtjev temelji na tvrdnjama da se radnje zloupotrebe od strane tuženog ogledaju u činjenici zaključenja ugovora o prodaji nekretnina koje su bile u suvlasništvu doo M. i tuženog, kojim radnjama je tuženi spriječio naplatu dugovanja koje je imao tužilac prema doo M.

Prema odredbi člana 99. ZPD, društvo sa ograničenom odgovornošću je privredno društvo koje osniva jedno ili više pravnih i/ili fizičkih lica, u svojstvu članova društva, radi obavljanja određene djelatnosti pod zajedničkim poslovnim imenom. Društvo sa ograničenom odgovornošću odgovara za svoje obaveze cjelokupnom imovinom, a član društva sa ograničenom odgovornošću ne odgovara za obaveze društva, osim do iznosa neunesenog uloga u imovinu društva.

Članom 15. ZPD propisano je da komanditori komanditnog društva, kao i članovi društva sa ograničenom odgovornošću i akcionari akcionarskog društva mogu prema trećim licima lično

odgovarati za obaveze društva ako zloupotrijebe privredno društvo za nezakonite ili prevarne ciljeve ili ako sa imovinom privrednog društva raspolažu kao sa sopstvenom imovinom na način kao da privredno društvo kao pravno lice ne postoji, te da odgovornost iz stava 1. ovog člana utvrđuje nadležni sud, pri čemu uzima u obzir sve okolnosti u vezi sa zloupotrebom, a naročito da se opšti princip ograničene odgovornosti ne primjenjuje na slučajeve iz stava 1. ovog člana.

Iz navedenih zakonskih odredbi proizlazi da su osnivači i preduzeća koja osnivaju posebne pravne ličnosti i da svaki od njih odgovara vlastitom imovinom. Odredba člana 15. ZPD propisuje izuzetak kojim se odstupa od pravila odvojene odgovornosti preduzeća i njegovih osnivača/članova institutom zloupotrebe pravne ličnosti. Radi se o zakonskoj odgovornosti člana društva za zloupotrebu pravila o odgovornosti za obaveze društva.

Ekonomski uzroci nastanka instituta zloupotrebe pravne ličnosti sastoje se u ekonomskoj koristi koju imaju osnivači/članovi/akcionari, koji su zloupotrebom društva kao pravnog lica, a oštećujući povjerioce društva, pribavili ekonomsku korist i to za sebe, ili za neko drugo lice i na taj način uvećali svoju, ili imovinu nekog drugog lica.

U sporu po tužbi za zloupotrebu pravne ličnosti aktivno je legitimisan povjerilac društva kapitala protiv člana tog društva, pod kumulativno ispunjenim uslovima: da je izvršena radnja koja predstavlja zloupotrebu; da u vrijeme izvršene zloupotrebe postoji potraživanje prema društvu (dospjelo u vrijeme podnošenja tužbe); da je zloupotrebu izvršio član društva; da postoji uzročna veza između postupanja člana društva i zloupotrebe.

Načini i modaliteti zloupotrebe ili prevarnih radnji kojima vlasnici ili članovi uprave oštećuju povjerioce raspolažući imovinom preduzeća u svoju ličnu korist, u korist srodnika ili trećih lica, su različiti: mješanje lične imovine sa imovinom preduzeća, plaćanja novcem preduzeća za lične potrebe (npr. za kupovinu kuće, automobila), otuđenje imovine u korist srodnika ili trećih lica ili u svoju ličnu korist raspolaganjem imovinom preduzeća na druge načine u cilju izigravanja povjerilaca, pa čak i smanjenjem imovine u svoju korist ili u korist drugog lica u situaciji kada znaju da neće biti u stanju da izmire povjerioce iz preostale imovine.

Da li je zaista došlo do zloupotrebe - privida pravne ličnosti utvrđuje nadležni sud, u postupku u kojem se mora utvrditi da li su osnivači, suprotno propisima, postupali sa imovinom preduzeća kao da je u pitanju njihova imovina, pri čemu je nužno da se identifikuju postupci kojima je stvaran privid pravne ličnosti. Za odgovornost člana društva (koji ima položaj tuženog) bitna je namjera da u svoju korist ili u korist drugog lica, nedopuštenom radnjom umanjim imovinu preduzeća i time onemogućim izmirenje obaveza prema povjeriocu - tužiocu, a na tužiocu je teret dokazivanja te činjenice. Ako sud utvrdi da su ispunjeni uslovi iz člana 15. ZPD, pružiće pravnu zaštitu povjeriocu.

I po ocjeni ovog suda tužilac nije dokazao da radnja tuženog – zaključenje ugovora o prodaji predstavlja zloupotrebu privrednog društva za nezakonite ili prevarne ciljeve ili da je sa imovinom privrednog društva tuženi raspolagao kao sa sopstvenom imovinom na način kao da privredno društvo kao pravno lice ne postoji. Iz utvrđenog činjeničnog stanja ne proizlazi da pravni odnos pravnog lica – doo M.B. i tužioca (doo T.k. B.) ima dejstvo prema tuženom, kao zakonskom zastupniku, vlasniku i osnivaču privrednog društva doo M.B.

Drugostepeni sud pravilno nalazi da tužilac nije dokazao da je tuženi kao fizičko lice zloupotrebama društva (niti kojim), doveo firmu u stanje insolventnosti, niti da je zloupotrebom društva kao pravnog lica, oštećujući tužioca kao povjerioca društva, pribavio ekonomsku korist za sebe, ili za neko drugo lice i na taj način uvećao svoju, ili imovinu nekog drugog lica.

Pogrešno tužilac smatra da je tuženi nakon prijema kupoprodajne cijene iz ugovora o kupoprodaji koji su kao prodavci dana 10.02.2015. godine zaključili M. d.o.o. i tuženi, kao suvlasnici nekretnine, izbjegao plaćanje dospjele obaveze prema tužiocu iskoristivši primljeni novac za sopstvene potrebe.

Zaključenje navedenog ugovora nema značaj nedopuštene/prevarne radnje prema tužiocu. Na ovim nekretninama je 20.09.2010. godine zasnovana hipoteka i upisana u zemljišnim knjigama u korist P.b., radi obezbjeđenja kredita korisnika kredita DOO M. za koji je tuženi bio sudužnik. U ugovoru o prodaji banka je dala saglasnost za prenos prava svojine na kupca pod uslovom da se sredstvima kupoprodajne cijene zatvori kredit i nakon toga izda brisovna dozvola, a kupac je tako i postupio, te u ime i za račun prodavca doo M. dio cijene od 70.755,68 KM platio na račun P.b. na ime duga po kreditu, a ostatak cijene od 4.244,32 KM platio na račun prodavca doo M. dok je drugom suvlasniku - tuženom na ime njegovog suvlasničkog dijela isplatio 75.000,00KM. Na navedeni način zatvoren je dug po kreditu koje je imalo preduzeće doo M. i brisana hipoteka na navedenim nekretninama.

U skladu sa osnovnim pravilom o odgovornosti društva za svoje obaveze, jasno je da su se obaveze društva mogle i namirivati samo od dijela kupoprodajne cijene u skladu sa suvlasničkim dijelom društva, a ne i od iznosa cijene koji je pripao tuženom kao fizičkom licu na ime njegovog suvlasničkog dijela.

Prema tome, neosnovani su prigovori tužioca da je od kupoprodajne cijene trebalo biti namireno dospjelo potraživanje tužioca utvrđeno pravosnažnom presudom Okružnog privrednog suda iz 2013. godine, kada je nesporno da je na tim nekretninama još 2010. godine zasnovana hipoteka u korist banke, čijim ranijim zasnivanjem je banka stekla prvenstveno pravo namirenja svog potraživanja, i to pravo bi realizovala i u slučaju da je do prodaje ovih nekretnina došlo u započetom izvršnom postupku, u smislu članova 74, 97. i 98. Zakona o izvršnom postupku („Sl. glasnik RS“, broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 i 66/18).

Takođe, nema dokaza da je postignuta prodajna cijena iz ugovora iz 2015. godine nerealna (150.000,00 KM) i da je za to odgovoran tuženi, niti proizlazi da je tuženi kao fizičko lice, u smislu člana 15. ZPD, bio dužan da svojom imovinom namiri tužiočevo potraživanje, odnosno i dijelom postignute cijene koja se odnosi na njegov vlastiti udio na prodatim nekretninama.

Prema izloženom, ni ostali revizioni navodi tužioca, kojima se prigovara pravilnosti primjene odredaba parničnog postupka i materijalnog prava, nisu osnovani, slijedom čega je odlučeno kao u izreci, na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otppravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić